

עמדת "בשער" בנושא:

הצעה להפסקת הכרה בתארים אקדמיים שרוכשים ערבים ישראלים במוסדות לימוד פלסטינים

בתקשורת נמסר לאחרונה כי הקבינט המדיני ביטחוני בוחן יוזמה חדשה במסגרת המאבק בטרור, לפיה ישראל תפסיק להכיר בתארים אקדמיים שרוכשים ערבים ישראלים במוסדות לימודים פלסטיניים. זאת בטענה כי במהלך הלימודים הם סופגים מסרים אנטי-ישראליים ומעוררי טרור.

ראשית, חשוב להבהיר כי אין זה בסמכות המדינה להכיר או לא להכיר בתארים אקדמיים ממוסדות במדינות אחרות. בכל מדינה קיימת מערכת השכלה על-תיכונית משלה, ויש הבדלים רבים בין מערכות אלו. כל מדינה קובעת לעצמה את כללי ההכרה והאקדמיציה, כאשר ליבת ההכרה היא בחינה אקדמית/מקצועית. להכרה בבעלי תארים ממדינה אחרת שני היבטים – אקדמי ופרופסיונלי. ההיבט האקדמי מתייחס, למשל, לאפשרות של בוגר תואר ראשון ממדינה אחת להתקבל לתארים מתקדמים במדינה אחרת. בישראל, אפשרות זו נבחנת ע"י כל אחד מהמוסדות להשכלה גבוהה על פי שיקול דעתו הבלעדית, וזאת בהתאם לחופש האקדמי המוסדי המוענק לו על פי סעיף 15 בחוק המועצה להשכלה גבוהה. ההיבט הפרופסיונלי מתייחס להכרה לצורך רישוי במקצועות מסוימים בהם נדרש רישוי, או לצורך שכר במגזר הציבורי.

מעניק הרישוי אכן רשאי להכיר או לא להכיר במוסד מסוים, אך האם נכון או אפשרי להכניס למערכת השיקולים להכרה פרופסיונלית נימוקים שאינם מקצועיים? מעבר להתנגדות הערכית והמהותית לקישור בין פוליטיקה והשקפת עולם לבין שיקולים אקדמיים/מקצועיים גלובליים, מהלך כזה מעורר שאלות פרקטיות, שספק אם נלקחו בחשבון ע"י יוזמי הפסילה. למשל:

- א. האם הסרת ההכרה תתבסס על קריטריונים שקופים וברורים ותפעל על מוסדות בהתאם, או שתהיה גורפת לכל המוסדות הפלסטיניים? האם תופעל לפרק זמן קצוב?
- ב. האם ההכרה תוסר מפרופסיות מסוימות (למשל, מורים – מקצוע שהוזכר בהודעה) או מכל הפרופסיות (לרבות מקצועות הבריאות, בהם תרומת החברה הערבית בישראל הכרחית)? מה תהיה ההשפעה של הקטנת כ"א פרופסיונלי על כלל החברה בישראל?
- ג. האם תישקל גם הסרת הכרה מבעלי תארים פרופסיונליים ממוסדות אחרים בעולם בהם מופצים מסרים אנטי-ישראליים, ואם לא, איך יוצדק אי השוויון?
- ד. האם הסרת ההכרה תהיה רטרואקטיבית? אם לא, האם אפשר לשלול הכרה מקצועית מבוגרי מוסדות אלו בעתיד כאשר אחרים שסיימו בעבר מוכרים?
- ה. האם הוכח שחשיפה לעמדות אנטי-ישראליות קיצוניות במקומות אלו הביאה לעליה בהסתה ומעשי טרור בקרב בוגרים ממוסדות כאלו ביחס לבוגרים ממוסדות אחרים?
- ו. מה אם במקומות שונים בעולם יתחילו משיקולים פוליטיים שלא להכיר בתארים ישראלים?

במקום ייזום מהלכים פופוליסטיים של הפסקת הכרה בתארים פלסטיניים, יש להתנגד לגילויי הסתה וקיצונות בכל מקום ולהוקיע אותם. אם מי מחברי או חברות קהילת ההשכלה הגבוהה, כמו כל אדם, מעורבים בעבירה פלילית או בעבירה משמעתית, יש להפעיל עליהם את הדין המתאים לפי העניין. הסרת הכרה מתארי מוסד כאמצעי מניעה אינה ראויה ואינה מועילה.

במקביל, יש למצוא בהקדם מענה במסגרת האקדמיה הישראלית לסטודנטים מהחברה הערבית שפונים כיום בהיקפים גדולים ללימודים מחוץ לישראל.

במקום החרמות, חשוב לחזק את הקשר בין האקדמיה הישראלית והערבית לרבות הפלסטינית, קשר שישימש גשר לשיתוף פעולה והבנה בין הצדדים. אסור להיגרר לצעדים קיצוניים, נידוי וחרמות שאין להם מקום במדינה דמוקרטית ושרק יחזקו את הקיצוניים שמשני הצדדים.